

De G-coach

Geïntegreerde geletterdheidstraining in beroepsopleidingen

Brussel, 23 oktober 2009

Centrum Basiseducatie Leuven-Hageland

Centrum voor
Taal ^{nt}2 en
Onderwijs

dept. WSE

Onderzoek i.o. MVG, Dept. WSE en ikv. Plan Geletterdheid Verhogen

- Literatuur- en praktijkonderzoek
- Didactisch concept opstellen
- Bevraging haalbaarheid en wenselijkheid bij lesgevers, beleidsmensen en experts
- Ontwikkeling voorbeeldmateriaal en stappenplan
- Samenwerking CBE Leuven/Hageland met Centrum voor Taal en Onderwijs (K.U.Leuven)

Waarom?

- 40% van werkzoekenden op IALS –1 (1997)
- Vaak wel initiële motivatie voor beroep of BO, maar laaggeletterdheid belemmert het slagen
- Men vindt vaak de weg niet naar het ‘formele leren’; open aanbod is ook niet specifiek genoeg of niet doelgericht genoeg ifv. BO

→ **combinatie GT met een BO wel succesvol?**

Wat?

Geïntegreerd geletterdheidsonderwijs combineert de ontwikkeling van geletterdheid, taal en cijferdheid met beroeps- en andere vaardigheden.

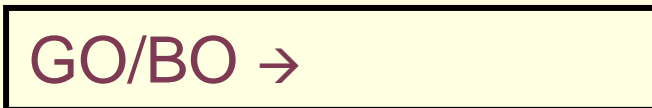
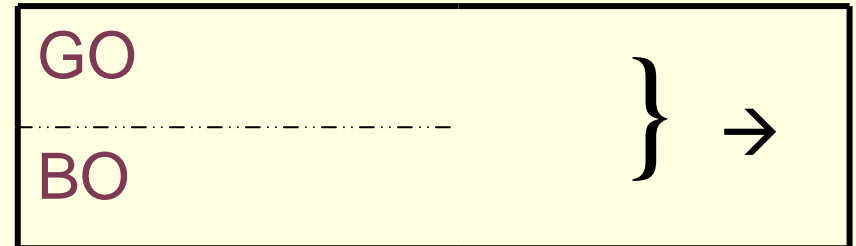
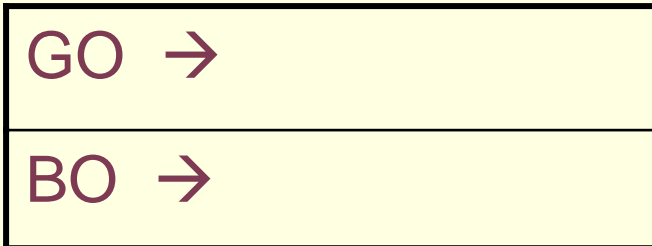
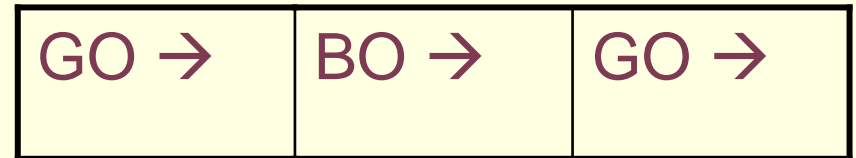
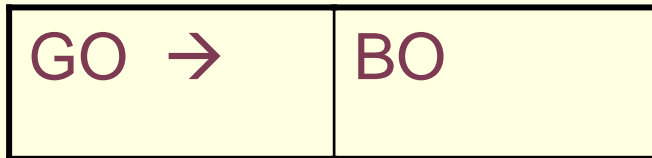
“De verworven vaardigheden voorzien de leerders van het zelfvertrouwen, de competenties en de motivatie die zij nodig hebben om zich te kwalificeren en om succes te hebben op het werk en in hun leven.” (DfES)

- Het einddoel is niet geletterdheid *an sich* maar deelname aan arbeidsmarkt of breder succes in het leven
- Een brede opvatting van ‘geletterdheid’
- Een combinatie in de ontwikkeling van vaardigheden, van motivatie en verzelfstandiging
- Notie van gelijktijdigheid en sterke inhoudelijke afstemming
- Duurzaamheid en brede inzetbaarheid van het resultaat

Veel aanbodsmodellen mogelijk

Het perspectief van de leerder als criterium

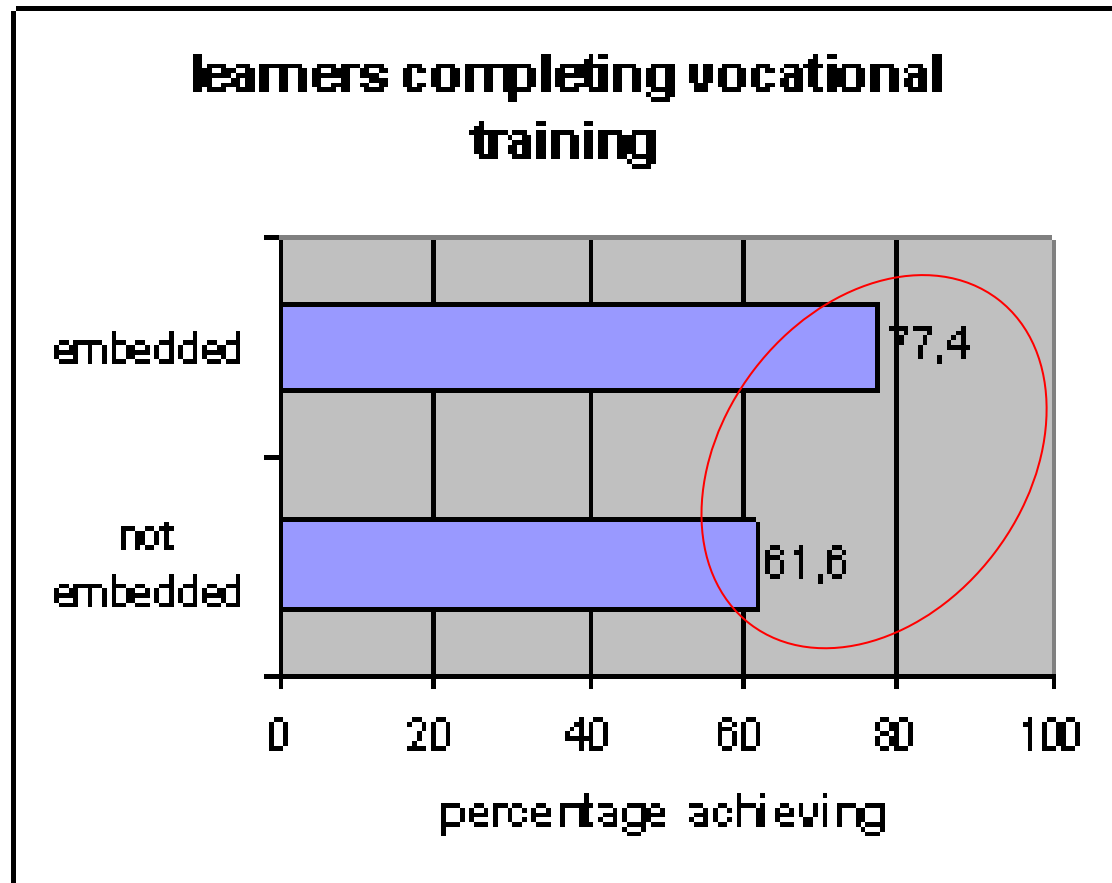
<i>losstaand</i>	<i>gedeeltelijk ingebed</i>	<i>meestal ingebed</i>	<i>geïntegreerd</i>
De deelnemers hebben de ervaring dat het geletterdheids-onderwijs naast de beroepsopleiding staat. De lessen zijn er niet op gebaseerd en de deelnemers moeten de verbanden tussen de twee zelf leggen.	Men ervaart dat de ontwikkeling van hun geletterdheid in beperkte mate te maken heeft met de beroepsopleiding en dat slechts voor sommige aspecten.	De deelnemers hebben meestal de ervaring dat het werken aan geletterdheid integraal deel uitmaakt van de beroepsopleiding, maar dat nog sommige onderdelen nog niet helemaal op elkaar zijn afgestemd.	De deelnemers hebben de ervaring dat het werken aan geletterdheid zo georganiseerd is dat het een integraal deel is van de beroepsopleiding ook al kan het expliciet werken aan geletterd-/gecijferdheid bevatten.

Effecten: voltooiën van de opleiding

(Grief, 2009)

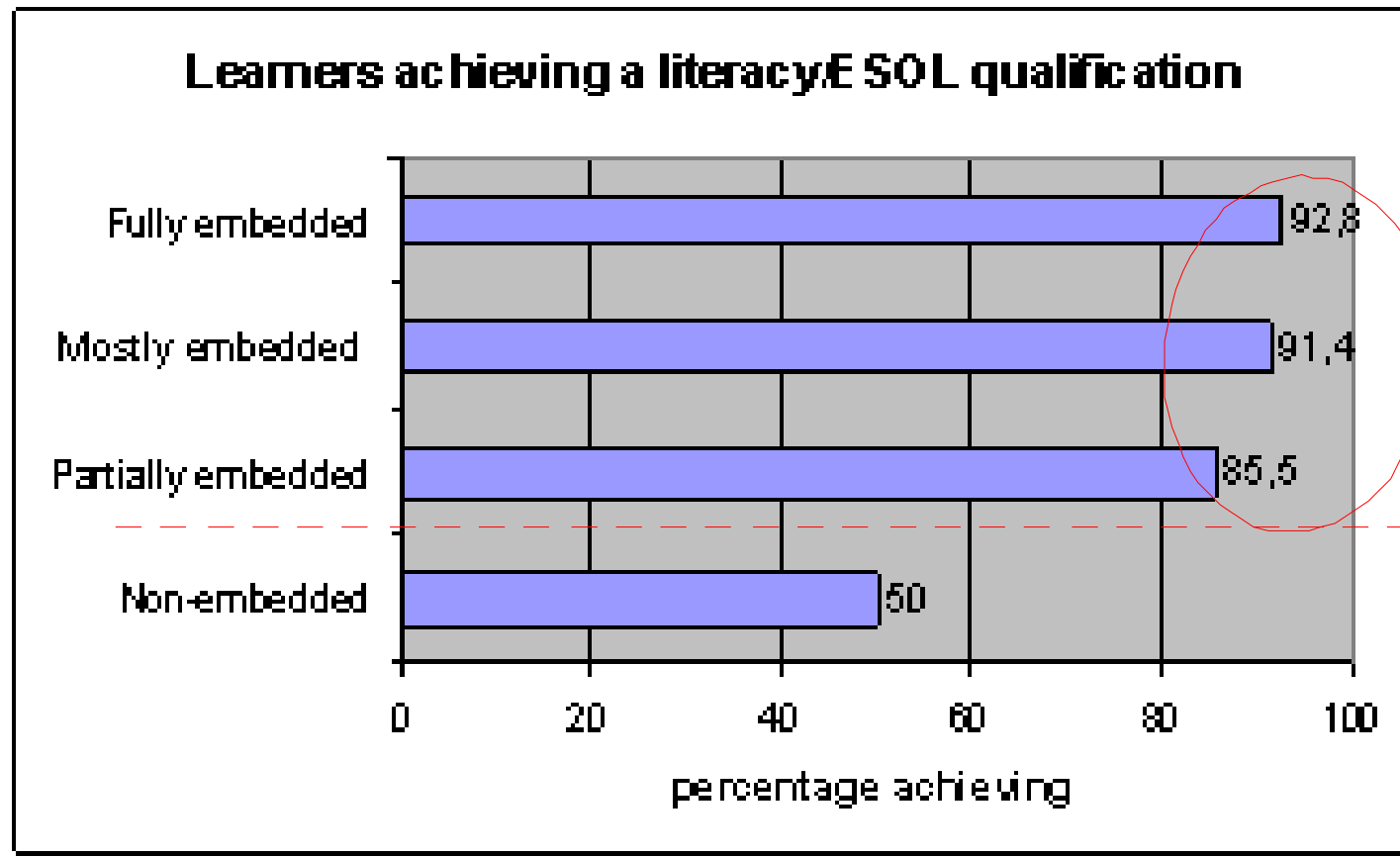

Effecten: behalen van geletterdheidsniveau

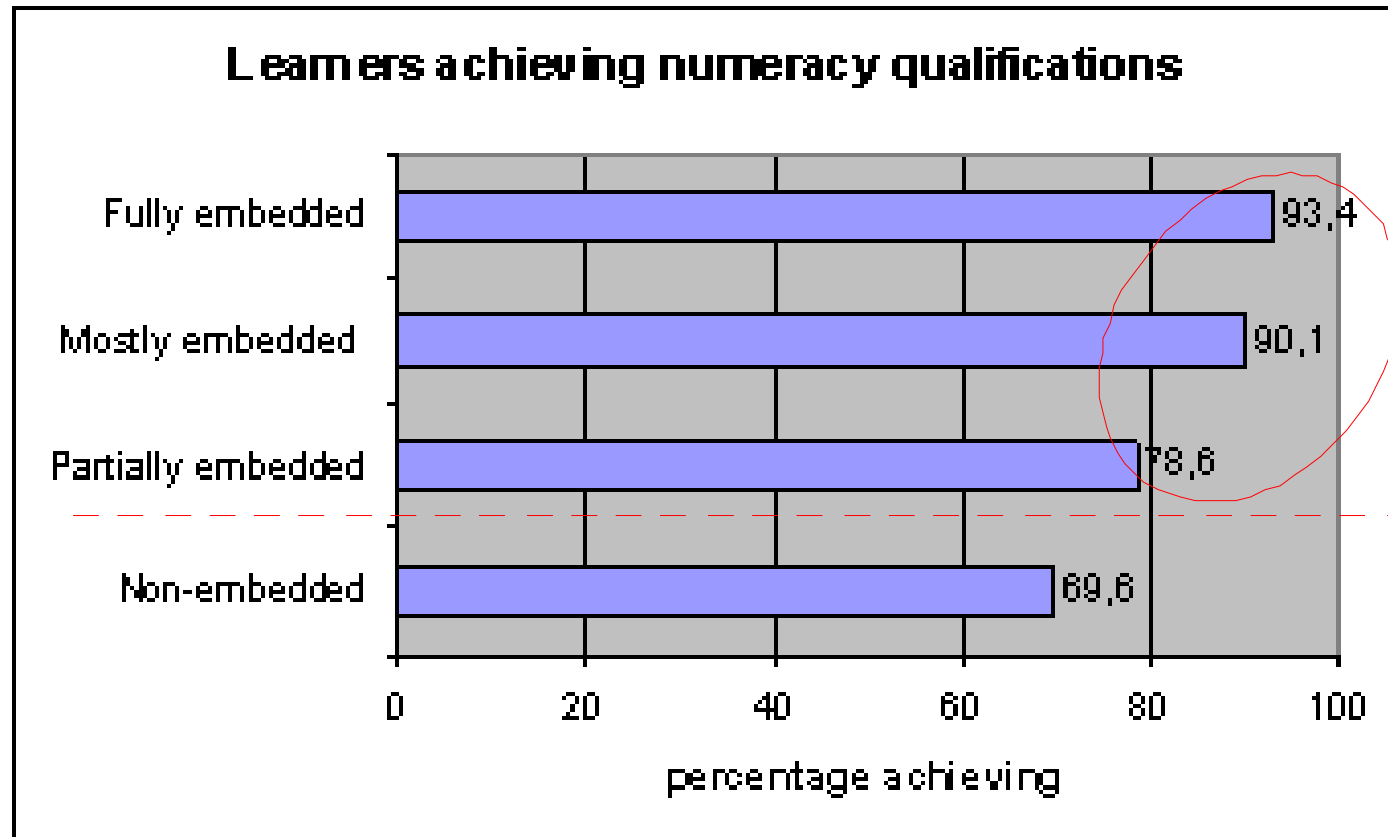
(Grief, 2009)

Effecten: behalen van gecijferdheidsniveau

(Grief, 2009)

Mogelijke verklaringen van de verschillen?

- In een geïntegreerd traject komt geletterdheid ten dienste te staan van de professionele aspiraties van de deelnemers en krijgt het positieve connotaties. Deelnemers krijgen een duidelijker beeld van datgene waarvoor al dat opzoeken, lezen, schrijven, rekenen, schatten, verwerken,... echt dient.
- Het vermijdt de dichotome (kunnen/niet-kunnen) of deficiëntie-benadering van geletterdheid. Allerhande aanwezige (of vergeten) competenties kunnen ingezet, uitgebouwd en gewaardeerd worden. Focus op het kunnen.
- De tijdsinvestering is overzichtelijker en er zijn geen moeizame overgangen tussen verschillende opleidingsonderdelen.

Mogelijke verklaringen van de verschillen? (2)

- Inhoudelijk zijn er geen onduidelijke verbanden tussen de aparte opleidingsonderdelen. De transfer is niet enkel de verantwoordelijkheid van het individu.
- Minder een groepsbenadering en bijhorende -druk. Meer individuele aanpak en maatwerk mogelijk.
- Samenwerking G-coach en vakinstructeur maakt het vakonderricht rijker op vlak van geletterdheid en het geletterdheidsonderwijs doelgerichter en legitiemer in de ogen van de werkzoekende.

Hoe?

model
G-coach

	LOSSTAAND	↔	GEÏNTEGREERD
GROEP	docenten zitten voor de verschillende onderdelen verspreid in verschillende programma's of niveau-groepen		één groep
LESGEVERS	aparte lesgevers	overleg lesgevers	co-team superteacher
LESTIJD	apart, stapelmodel	sandwich neventraject	één geheel
LESPLAATS	verschillende locaties	zelfde gebouw	zelfde lokaal
ORGANISATORISCHE PLANNING	apart	overleg	één organisatie
REGLEMENTERING EN SUBSIDIËRING	verschillende regulerende en subsidiërende kaders	afstemming op(meso) niveau van 2 organisaties	één regulerend en subsidiërend kader (macro)
INHOUDELIJKE PLANNING EN LESVOORBEREIDING (DOELEN...)	los	overleg en afstemming	één programma
LESSEN	aparte lessen, inhouden en lesgevers	lesgevers geven samen les	één lesgever geeft alle inhouden
EVALUATIE EN OPVOLGING	aparte evaluatie van eigen doelen		gezamenlijke opvolging, evaluatie en beoordeling
...			

G-coaching

richt zich op:

1. de inrichting van de algemene leeromgeving van de beroepsopleiding
2. samenwerking G-coach en vakinstructeur
3. ondersteuning van de deelnemers

1. De opleiding als 'geletterdheidsrijke' leeromgeving

- Groot **aanbod** van lees-, schrijf- en rekentaken uit de beroeps- (opleidings)context, al dan niet gecombineerd met ICT.
- Deze taken zijn door de koppeling aan praktijkinstructie en –opdrachten:
  - **relevant**
  - **realistisch en haalbaar**
  - **herkenbaar en onmiddellijk bruikbaar**
  - **motiverend**
- Uitgebreide mogelijkheden tot **interactie** en **samenwerking**
- **Veilig** klimaat met waardering van **alle** aanwezige competenties
- Veel (visuele) **ondersteuning** afgestemd op voorliggende taak en op het individu
- Grote mate van **betrokkenheid** van iedereen
- Leren door te **doen**

2. G-coach – vakinstructeur

■ elkaar coachen

- G-coach: vaktechniciteit en opbouw BO leren kennen
- Instructeur: valkuilen op vlak van geletterdheid leren zien in vakopdrachten; verlenen van legitimiteit aan de G-coach vanuit zijn rol als vertegenwoordiger van de beroepsgroep waar de cursist deel wil uitmaken.

■ samen:

- doelen bepalen
- leerlijn uitzetten (met de volgorde BO als leidraad)
- lessen voorbereiden
- knelpunten in vakopdrachten oplijsten en oplossingen voorzien
- de *do's* en *don't's* van *ad hoc* interventies bepalen
- cursisten opvolgen (beginanalyse tot eindevaluatie)

3. De cursisten ondersteunen

- doorgedreven begeleiding naar aanleiding van 'reële geletterdheidsmomenten'
- ondersteunen op het moment dat de deelnemers vastlopen; geven feedback; voortonen; doen kleine oefeningen; stimuleren actief denken; etc.
- Kan individueel zijn, in duo's, in groepjes of voor de hele groep
- Niet alleen *ad hoc* maar ook geplande activiteiten; soms voorbereidend, soms parallel op een rustige plek

Hoe er aan beginnen ? Bouwstenen

1. Eerste contact
2. De voorbereiding
3. De uitvoering
4. De evaluatie

→ Stappenplan op

<http://www.ond.vlaanderen.be/geletterdheid/G-coach/>

Eerste contact en samenwerkingsovereenkomst

1. Huiswerk

- check van de nood zoals bv. de G-test voor bedrijven
- het rapport 'De G-coach' doornemen
- evt. externe ondersteuning zoeken

2. Eerste overleg

- duur en intensiteit opleiding bepalen, middelen samenleggen
- timing van voorbereiding, uitvoerende fase en evaluatie
- zelfde locatie
- rollen, taken en verantwoordelijkheden van ieder in elke fase
- vaste kalender overleg, tussentijdse evaluaties, nascholing, etc.
- werving, selectie en groepssamenstelling

Vorbereidingen

1. De opleiding en cursisten in kaart...
  - werkwijze voor analyse van de leeromgeving
2. Wat zijn specifieke geletterheidseisen van de beroepsopleiding en het beroep?
  - beroepscompetentieprofielen of hoe die op te stellen
3. Stel samen een geïntegreerde doelenlijst op.
  - voorbeelden
4. Zoek geïntegreerde opdrachten, pas bestaand materiaal aan of maak er nieuw.
  - zie ook: voorbeeldmaterialen en hun indeling
5. Werving, selectie en groepssamenstelling.

Tijdens de opleiding

1. Begin-analyse en individueel opleidingsplan
  - Observatietaken, individueel opleidingsplan, mogelijke knelpunten bij vakopdrachten
2. Bepaal de lesinhoud
  - Obv. knelpuntenlijst; tips voor geplande of *ad hoc* interventies; pluk uit (digitale) materialenbank

Evaluatie

1. Volg de vorderingen van de deelnemers regelmatig en veranderen indien nodig een aantal elementen in de opleiding.
2. Evalueer het geïntegreerd traject zelf

Kritische succesfactoren

1. Willen **samenwerken** (G-coaches, instructeurs, opleidingsverantwoordelijken)
2. **Tijd** voor observaties, behoeftenonderzoek, plannen, overleggen, elkaars materiaal te integreren. Plan een GGT niets slechts 1 x.
3. Hele **leeromgeving** verrijken (actief leren, veel aanbod en ondersteuning, betrokkenheid, etc.)
4. **Deskundigheid** instructeur en G-coach; uitwisseling en intervisie
5. Geïntegreerd **materiaal** per BO, *online* beschikbaar
6. Eenduidige **reglementering** die dergelijk model stimuleert
7. Duidelijke **beleidsoptie** gehele centrum/samenwerkende centra

→ **Voorbeeldmateriaal opvraagbaar bij het CBE LeuvenHageland!**